

Kanaleneiland-Zuid Europese koploper duurzame energie en elektrisch vervoer

TEKST MAURICE HENGEVELD

We brachten het eerder al onder de aandacht in De Zuidwester, project IRIS. Binnen dit project wordt met Europese subsidie gewerkt aan het verduurzamen van woongebieden in een aantal Europese steden, waaronder Utrecht én wel op Kanaleneiland en Overvecht. IRIS ging van start in 2018 en loopt nog tot april 2023. Over de voortgang binnen het project worden we bijgepraat door Arno Peekel, projectmanager van IRIS.

Binnen het internationale Horizon2020 subsidieproject IRIS Smart Cities werken zeven steden samen aan gezonde, betaalbare en fijne gebieden en plekken voor bewoners en daarmee aan een betere planeet. IRIS staat voor Integrated and Replicable solutions for co-creation in Sustainable cities. Dit betekent dat samen met bewoners gezocht wordt naar passende duurzame oplossingen die in iedere stad gebruikt kunnen worden. Het project draait in Utrecht vooral om oplossingen voor de verduurzaming van energie en mobiliteit met inzet van ICT en met betrokkenheid van bewoners. Utrecht is net als Gothenburg (Zweden) en Nice (Frankrijk) een zogenaamde Lighthouse City en daarmee één van de drie voortrekkers van het Europese IRIS-project. De andere vier steden zijn zogenaamde volgstad, die de bedachte oplossingen graag zo snel mogelijk willen overnemen.

In elke stad werken kennisinstellingen zoals de universiteiten en hogescholen samen met overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. In Utrecht zijn dat naast de gemeente zelf als projectcoördinator ook woningcorporatie

Bo-Ex, Utrecht Sustainability Institute, Universiteit Utrecht, HKU, LomboXnet, We Drive Solar, Eneco, netbeheerder Stedin, Qbuzz en Civity. Samen met bewoners werkt IRIS in Utrecht aan duidelijke resultaten:

- De renovatie van vier flats (192 sociale huurwoningen) van Bo-Ex op Kanaleneiland-Zuid naar (bijna) energieneutrale woningen;
- De inzet van elektrische deelauto's en de introductie van elektrische bussen op Kanaleneiland-Zuid, die rijden op lokaal opgewekte duurzame energie;
- De plaatsing van de slimme thermostaat Toon® van Eneco in woningen, zodat er energie bespaard wordt;
- Het vergroten van de veiligheid in de wijk met een slim zebrapad dat oplicht bij een overstekende voetganger. Dit idee werd verkozen tot het beste idee tijdens een co-creatie sessie met bewoners en is uitgevoerd door Gemeente Utrecht.
- Het monitoren van de veiligheid van de omgeving met slimme straatverlichting dat geluid, CO₂ en fijnstof in de wijk meet en op

Flat in de steigers vanwege verduurzaming aan Alexander de Grotelaan.

Laadpaal en deelauto bij het Krachtstation.

afstand wordt bestuurd.

- De ontwikkeling van een ICT-platform met open data. Deze data is binnenkort te zien in een online versie van de stad dat samen met bewoners wordt ontwikkeld zodat zij zien wat er gebeurt in hun wijk;
- Het organiseren van sessies met bewoners en het betrekken van bewoners, scholen en scholieren in het verduurzamen van de wijk.

MEER INFORMATIE

In komende edities van de Zuidwester vertelt IRIS graag meer over verschillende onderdelen van het project, zoals de werkzaamheden van Bo-Ex in deze editie. Voor meer informatie, neem contact op met projectleider bewonersparticipatie en IRIS vanuit Energie-U:

Rianne Bakker
riianne@energie-u.nl
06-4600 1684
www.iris-utrecht.nl

Woningcorporatie Bo-Ex verduurzaamt woningen samen met bewoner en IRIS

Gerenevreeerde woningen aan de Alexander de Grotelaan

Woningcorporaties zoals Bo-Ex verduurzamen de komende jaren hun woningen. Alles wat helpt om dit doel te bereiken ziet Bo-Ex als een kans. Daarom is de woningcorporatie partner in het Europese IRIS project, waarin verschillende Europese steden slimme oplossingen ontwikkelen om steden te verduurzamen. IRIS is in Utrecht actief in de wijken Kanaleneiland-Zuid en Overvecht en Martijn Broekman van Bo-Ex geeft een inkijkje wat de Utrechtse woningcorporatie hier doet met IRIS.

DE KRACHT VAN INNOVATIE

“Zo'n zes a zeven jaar geleden werden we gevraagd mee te doen aan het onderzoeksproject”, vertelt **Martijn Broekman**, projectmanager bij Bo-Ex. Meedoen aan onderzoeksprojecten is niet zonder risico en vergt investering, niet alle woningcorporaties doen dit. Maar voor Bo-Ex is het juist belangrijk. “Woningcorporaties hebben een enorme opgave en we zijn er nog lang niet. Alle initiatieven die ons of de buitenwereld kunnen helpen om die volgende stap in de energietransitie te zetten zijn zeer welkom.” Maar wat levert het dan op? “Met een project zoals IRIS doen we veel kennis op. Goede punten van de aanpak in flats nemen we dan weer mee naar andere flats”, vertelt Martijn.

tenwereld kunnen helpen om die volgende stap in de energietransitie te zetten zijn zeer welkom.” Maar wat levert het dan op? “Met een project zoals IRIS doen we veel kennis op. Goede punten van de aanpak in flats nemen we dan weer mee naar andere flats”, vertelt Martijn.

DUURZAME FLATRENOVATIES

Met hulp van het IRIS project zijn 96 woningen aan de Alexander de Grotelaan in Kanaleneiland gerenoveerd. Martijn Broekman: “Het is een ingrijpende gebeurtenis voor bewoners, daarom bundelen we zoveel mogelijk werkzaamheden zodat alles in één keer klaar is. Daar voegen we verbeteringen aan toe zoals het verhogen van inbraakwerendheid, brandveiligheid en energieprestatie.” Het energieverbruik

is verminderd door isolatie, een nieuw ventilatiesysteem en een hybride warmtepomp met warmteterugwinning. Zonnepanelen op daken wekken duurzame energie op. Je kunt zo zelf zonnestroom opwekken met het zonnepanelenproject van Bo-Ex. Het resultaat mag er zijn: de flats zijn van energielabel C of D naar label A of A+ gegaan. Na deze flats werkt Bo-Ex momenteel ook aan de renovatie van twee gelijke flats aan de Columbuslaan. Voor beide flats is nu genoeg draagvlak gehaald onder bewoners om te verduurzamen. De huidige hoge energieprijzen maken het voor bewoners ook aantrekkelijker om in te stemmen met het plan om te verduurzamen.

HULP BIJ VERDUURZAMING

We vragen Martijn wat bewoners van de renovatie vinden. “Een renovatie is net een kleine verhuizing. Veel bewoners zitten daar niet op te wachten. Maar zodra het stof is neergedaald, zijn de meesten hartstikke blij met hun nieuwe woning”. De energiebesparing hangt wel af van hoe je het huis gebruikt. Martijn: “Bewoners krijgen bij de sleuteloverdracht uitleg hoe alles werkt maar dat blijft vaak niet hangen. Daarom gaan Energiecoaches een paar maanden later nog eens bij bewoners langs.” Na de oplevering bespaarde een gemiddeld gezin enkele tientjes per maand. Sinds de energieprijzen fors zijn gestegen zal dat geen directe geldbesparing meer opleveren, maar moet je nagaan hoe hoog de rekening was geweest zonder deze verbeteringen!

SLIMME THERMOSTAAT ALS ENERGIEHULPJE

Bo-Ex plaatst ook gratis slimme thermostaten in gerenoveerde woningen, de TOON van Eneco. Hiermee regel je de temperatuur in de woning en zie je direct het energieverbruik en -opwek. “De Toon® draagt bij aan bewustwording en dat helpt om meer energie te besparen. Verbruik komt tot leven met de Toon®” aldus Martijn. IRIS heeft gezorgd voor de financiële ruimte en het traject er omheen. “Samen met het Utrecht Sustainability Institute, HKU en

Overzicht verbruik met Toon®, slimme thermostaat van Eneco.

bewonersconsulent hebben we uitgedacht hoe je bewoners het beste kunt benaderen. Er kwamen leuke ideeën uit. Maar vooral langs deuren gaan en het direct contact werd door bewoners gewaardeerd.” Uit enquêtes blijkt dat de meeste bewoners tevreden zijn met de Toon®. Bovendien hoeft je geen abonnement te hebben waardoor het ook echt gratis is en blijft.

STROOM ZONNEPANELEN GELIJK GEBRUIKEN

In tegenstelling tot wisselstroom wat normaal gesproken uit het stopcontact komt, wekken zonnepanelen gelijkstroom op. De omzetting naar wisselstroom kost energie. Als je gelijkstroom direct kunt gebruiken, levert dat dus een energiebesparing op. Een toepassing is er zeker volgens Martijn: “Sommige apparaten worden nu aangepast voor wisselstroom terwijl ze eigenlijk beter werken op gelijkstroom.” Binnenkort start Bo-Ex met IRIS een uitgebreide proef en zoekt nog 7 huurwoningen die mee willen doen. Woningen krijgen aangepaste verlichtingspunten en een accu voor opslag van gelijkstroom. “We denken ook over het aanbieden van apparatuur geschikt voor gelijkstroom zoals een stofzuiger.” Hiermee hoopt Bo-Ex nog meer energie te kunnen besparen.

STEEDS SNELLER VERDUURZAMEN

“We hebben veel geleerd van dit IRIS project en andere projecten. Deuren gaan open die normaal gesloten blijven door zo'n langdurige samenwerking met partijen als de Gemeente Utrecht, Eneco en netbeheerder Stedin.” Bo-Ex doet nu ook mee in het onlangs gestarte Europese ARV project. Het doel is verouderde hoogbouwflats snel en makkelijk te verduurzamen. “Uiteindelijk doen we dit om onze huurder te kunnen bedienen. Want daar doen we het allemaal voor!”